

Herstelplan Taal- en Regiostudies: Oude Nabije Oosten

Inhoud:

1.1 Inleiding	p. 1
1.2 Samenvatting van de bevindingen van de visitatiecommissie	p. 2
1.3 Recente initiatieven vanuit de KU Leuven	p. 2
2. Begeleidende tekst bij het herstelplan voor de Bachelor Oude Nabije Oosten en de Master Oude Nabije Oosten	p. 4
2.1 Algemene gegevens opleiding en contactpersonen	p. 4
2.2 Herstelplan van de Opleiding Taal- en Regiostudies: Egyptologie	p. 6
2.3 Middelen	p. 14
2.3 Timing van het herstelplan	p. 14
Bijlage I: tijdschema	p. 18
Bijlage II: leerlijnen	p. 25

1.1 Inleiding

Van 28 tot 31 oktober 2013 werden de bachelor of Arts en de Master of Arts in de Taal- en Regiostudies: Oude Nabije Oosten van de KU Leuven, in het kader van een onderwijsvisitatie op hun kwaliteit geëvalueerd door een commissie van onafhankelijke experts. In de daarop volgende maanden concipieerde de commissie haar rapportage, die na terugkoppeling met de opleiding en aanpassingen in september 2014 werd gepubliceerd.¹

De gevisiteerde opleiding ONO omvat drie afstudeerrichtingen: in alfabetische volgorde Egyptologie, Syro-Mesopotamië en Syro-Palestina.

Zowel in de bacheloropleiding als in de masteropleiding worden deze drie afstudeerrichtingen aangeboden.

In het rapport spreekt de commissie het oordeel 'voldoende' uit over het 'beoogde eindniveau' van de opleidingen (in het visitatiejargon: 'Generieke kwaliteitswaarborg 1) en over het 'gerealiseerde eindniveau' (Generieke kwaliteitswaarborg 3). Het onderwijsproces (Generieke kwaliteitswaarborg 2) beoordeelt de commissie echter als onvoldoende.

---

¹ *De onderwijsvisitatie Oosterse Studies* (Brussel, 2014), www.vluhr.be/kwaliteitszorg.

1.2 Samenvatting van de bevindingen van de visitatiecommissie

De kritiek van de visitatiecommissie Oosterse Studies concentreerde zich op de als 'onvoldoende' beoordeelde kwaliteitswaarborg 2, hoewel ook geringe verbeterpunten naar voren werden gebracht ten aanzien van GKW 3. Specifiek betrof de kritiek de volgende aspecten:

Over GKW2:

- *Zorg voor meer synergiën tussen de afstudeerrichtingen*
- *Zorg voor een sequentiële programmaopbouw*
- *Voer op korte termijn programmahervormingen uit om leerlijnen in het programma in te bouwen*
- *Garandeer een logische volgtijdelijkheid*
- *Actualiseer leermateriaal (Ba)*
- *Herbekijk als opleidingsteam de wijze waarop taalvaardigheid wordt aangeleerd*
- *Verplicht onderwijsprofessionaliseringsinitiatieven en schenk hierbij extra aandacht aan de taal gerelateerde opleidingsonderdelen*
- *Schenk meer aandacht aan 'actualiteit'*
- *Overweeg een versterking van het aanbod aan seminaries*
- *Sluit meer internationale akkoorden in het kader van studentenuitwisseling*
- *Geef abituriënten een realistisch beeld van de opleidingen*
- *Verhoog de kwantiteit van het personeel*
- *Voorzie structurele maatregelen voor de actualisering van de bibliotheekcollectie*
- *Intensifieer de werking van de CC²*

Hoewel de opleiding ONO over GKW3 positief werd beoordeeld, maakt de commissie hier ook enkele opmerkingen over, die strikt genomen buiten het herstelplan vallen, maar waarmee wij toch rekening willen houden. Het betreft de volgende punten:

- *Ontwikkel een expliciet geformaliseerd toetsbeleid*
- *Zorg voor kennisdeling rond 'goed toetsbeleid'*
- *Bezorg studenten op structurele wijze alle informatie omtrent examinering*
- *Richt een netwerk van alumni en beroepenveld op.*

1.3 Recente initiatieven vanuit de KU Leuven

Hoewel het visitatierapport pas in september 2014 publiek werd gemaakt, was reeds vanaf juni 2014 een voorlopige versie beschikbaar. Op grond van die informatie is over de toekomst van de opleiding overleg opgestart tussen de opleiding, het decanaat van de Faculteit Letteren en het rectoraat van de KU Leuven. Daarbij werd besloten, bij de NVAO een accreditatie met beperkte geldigheidsduur (drie jaar) aan te vragen om de opleiding in staat te stellen een remediëringsplan door te voeren. Indien dit verzoek wordt ingewilligd, zal de opleiding in 2017-2018 worden onderworpen aan een hervisiting. Voor de motivatie van deze tijdsduur, zie 2.3

---

² = Curriculumcommissie.

Daarnaast is besloten de afstudeerrichtingen Syro-Mesopotamië en Syro-Palestina niet te continueren en de betrokken leerinhouden naar mogelijkheid in andere opleidingen te integreren.

De accreditatie van de opleiding met beperkte geldigheidsduur moet de studenten in de beide uitdovende afstudeerrichtingen, die elders in het Nederlandse taalgebied niet worden aangeboden, in de mogelijkheid stellen hun opleiding te beëindigen. Aangezien de inschrijvingen voor beide uitdovende afstudeerrichtingen met ingang van 2014-2015 zijn stopgezet, wordt de doceer-capaciteit in het uitdoofscenario met gelijkblijvende bestaafing in 2014-2015 volledig ingezet voor BA³ en MA³ waardoor het door de visitatiecommissie voor deze richtingen geconstateerde capaciteitsprobleem vervalt. In het Nederlandse taalgebied is geen enkele andere opleiding op dezelfde manier opgebouwd als ONO in Leuven, zodat verworven credits in deze beide afstudeerrichtingen elders niet volledig kunnen worden gevaloriseerd.

Het hier voorgelegde remediëringsplan heeft daardoor alleen betrekking op de afstudeerrichting Egyptologie van de bachelor en de master in de taal- en regiostudies: Oude Nabije Oosten.

Vanuit de Faculteit Letteren en de centrale Dienst Onderwijsbeleid is een **opvolgingscommissie** samengesteld voor de begeleiding van het hersteltraject. De leden van deze commissie zijn:

Prof. Dr. Luk Draye (decaan Faculteit Letteren), voorzitter, tot 31.7.2015; nadien N.

Dhr. Wim Grevendonk (stafmedewerker Onderwijs Faculteit Letteren)

Mw. Veerle Hulpiau (verantwoordelijke Dienst Onderwijsbeleid en –kwaliteit)

Prof. Dr. Kris Vanheuckelom (waarnemend programmadirecteur POC Taal- en Regiostudies)

Prof. Dr. Johan Verberckmoes (vice-decaan onderwijs Faculteit Letteren)

Prof. Dr. Harco Willems (voorzitter cc. ONO)

---

³ In 2013-2014 hadden zich voor deze afstudeerrichtingen geen studenten ingeschreven.

2. Begeleidende tekst bij het herstelplan voor de Bachelor Oude Nabije Oosten en de Master Oude Nabije Oosten

2.1 Algemene gegevens opleiding en contactpersonen

Beschrijving van de opleiding

Naam van de instelling: KU Leuven

Naam van de opleiding, graad, kwalificatie en specificatie van de graad:
Bachelor of Arts in de taal- en regiostudies: Oude Nabije Oosten; Master of Arts in de taal- en regiostudies: Oude Nabije Oosten

Niveau en oriëntatie: academisch gerichte bachelor en master

Studieomvang in studiepunten: Bachelor: 180 ECTS; Master 60 ECTS

Afstudeerrichting: Egyptologie, Syro-Mesopotamië, Syro-Palestina

Onderwijstaal: Nederlands

Studiegebied: Taal- en letterkunde, Geschiedenis

Duur van de accreditatie met beperkte geldigheidsduur: drie jaar (t/m academiejahr 2017-2018)

Contactpersonen

Decaan

Prof. Dr. Luk Draye

Faculteit Letteren

Blijde Inkomststraat 21

3000 Leuven

Tel. +32 (0)16-325000

Email Luk.Draye@arts.kuleuven.be

Programmadirecteur

Prof. Dr. Kris Vanheuckelom

Faculteit Letteren – Taal- en Regiostudies

Blijde Inkomststraat 21

3000 Leuven

Tel. +32 (0)16 324915

Email kris.vanheuckelom@arts.kuleuven.be

Verantwoordelijke Dienst Onderwijsbeleid en –kwaliteit

Veerle Hulpiau

Dienst Onderwijsbeleid en –kwaliteit

Krakenstraat 3 bus 5200

3000 Leuven

Tel. +32 (0)16 328446

Email Veerle.Hulpiau@kuleuven.be

3 Herstelplan van de Opleidingen Bachelor en Master in de taal- en regiostudies: Egyptologie

In dit hoofdstuk wordt in detail ingegaan op de verbeteringen die de opleiding wil aanbrengen. Zoals eerder gezegd, betreft het herstelplan 'Oude Nabije Oosten' *de facto* alleen de track Egyptologie. Op de kortst mogelijke termijn zal via de geëigende procedures een aanvraag voor naamswijziging worden ingediend, waardoor de naam van de opleidingen wordt veranderd in 'Bachelor en Master in de taal- en regiostudies: Egyptologie.'

De opleidingen 'Taal- en regiostudies: Egyptologie' zien zichzelf als een echte area study, wat impliceert dat een zeer degelijke basis op het gebied van de Egyptische taal, cultuur en archeologie wordt gecombineerd met methodologische vakken die deels egyptologisch zijn, maar voor een belangrijk deel ook uit andere richtingen stammen. Rekening houdend met de sterke Leuvense traditie in onderzoek van de Egyptische tempelreligie uit de Grieks-Romeinse periode dringt zich continuering van de reeds bestaande minor Oudheid aan. De tweede as van ons onderzoek en onderwijs richt zich op de geïntegreerde filologische en archeologische analyse van de vroegere periodes van de Egyptische geschiedenis. In ons onderzoek hebben wij een reputatie opgebouwd op het gebied van innovatieve archeologische methodes. Om deze reden zullen wij ook de archeologische minor continueren. Voor beide richtingen ontwikkelen wij ook zelf nieuwe vormen van onderwijs, waarop we hieronder dieper ingaan.

Een aanzienlijk deel van de kritiek van de visitatiecommissie richtte zich op punten die herleidbaar zijn tot een te beperkte **personeelsomkadering** (II.39).⁴ Voor de richting Egyptologie stond structureel slechts 1 personeelslid beschikbaar. Daarnaast werd wel additioneel personeel voor onderwijs ingezet, maar dit had geen structurele status en werd voor een groot deel uit projectmiddelen gefinancierd.

In het kader van het herstelplan wordt de Egyptologische staf uitgebreid van 1 ZAP tot 1 ZAP en 1 doctorassistent met onderwijstaken (II.39). De additionele omkadering is gegarandeerd en zal worden omgezet in een structureel ZAP-mandaat wanneer de hervisatie tot een positief oordeel over de opleiding komt.

Deze aanpassing stelt ons in staat de opleiding grondig te hervormen. Wat in deze nota wordt gepresenteerd is een eerste aanzet, die een beeld geeft van wat *minimaal* verwacht mag worden. Voor de definitieve uitwerking zal intensief overleg worden gevoerd tussen alle stakeholders. Ook de studenten zullen direct bij het proces betrokken worden.

Op verschillende plaatsen benadrukt de visitatiecommissie de wenselijkheid van het ontwikkelen van een studieprogramma dat **meer synergie** vertoont tussen de tracks Egyptologie, Syro-Mesopotamië en Syro-Palestina (I.1). Doordat de beide laatstgenoemde afstudeerrichtingen zullen uitdoven, is dit

---

⁴ Deze code verwijst naar concrete verbeteringsacties die in de tweede (II) kolom van de bijlage bij deze nota worden vermeld.

op de door de commissie bedoelde manier echter geen relevant punt meer (II.1). Synergie met onderwijs buiten de richting ONO, waaraan ook vroeger grote waarde werd gehecht, zal in het nieuwe programma worden versterkt door uitbreiding van het aantal methodologische vakken uit andere disciplines. Om die reden worden de vakken FOAA3A Algemene Taalwetenschap I (4 ECTS) en F9XC7A Topografie en cartografie (4 ECTS) ingevoerd. De opleiding wil haar interdisciplinariteit echter niet alleen baseren op het binnenhalen van elders aangeboden vakken, maar ook op nieuw te ontplooien eigen onderwijs-initiatieven, waarbij wij momenteel concreet denken aan o.a. een op *digital humanities* gericht vak 'epigrafie' (o.a. II.13; II.31). Dit is van belang omdat de laatste jaren talrijke nieuwe digitale technieken zijn ontwikkeld die de wijze van documenteren en publiceren op een volledig nieuwe basis plaatsen. Deze maken het bijvoorbeeld mogelijk, objecten en tekstdragers driedimensionaal te presenteren, en delen van monumenten die nu over de wereld verspreid zijn, virtueel als eenheid te presenteren. In ons onderzoek zijn wij deze weg de laatste jaren al ingeslagen, en op dat terrein hebben wij ook reeds contacten aangeknoopt met de nieuw aangestelde docent *Digital Humanities*. Door in het onderwijs de brug naar de digital humanities te slaan (iets wat elders in Europa in opleidingen Egyptologie op deze manier nog niet gebeurt), is de opleiding innoverend, en draagt ze op de studenten competenties over die zowel in de wetenschap als in carrières daarbuiten zeer relevant kunnen zijn.

De visitatiecommissie bekritiseerde ook het gebrek aan **sequentialiteit** in het oude studieprogramma, en de niet voldoende duidelijk uitgewerkte leerlijnen in het programma (II.2-13).

Het probleem van sequentialiteit had direct te maken met de omstandigheid dat het met het aanwezige personeel niet mogelijk was, alle inleidende vakken jaarlijks aan te bieden. Een gevolg hiervan was dat vakken om roostertechnische redenen soms niet konden volgen op vakken waar belangrijke voorkennis werd overgebracht. Volgens de commissie leidde dit ertoe dat er bovendien geen duidelijke **leerlijnen** uit waren gezet.

In het taalonderwijs, in de minores en in de extern aangeleverde vakken was de sequentialiteit al in het oude programma grotendeels gewaarborgd. Elders bleven er, ook in het zelfevaluatie-rapport geïdentificeerde, reële problemen bij de vakken

FoSA7A Geschiedenis van het oude Nabije Oosten;

FoSA5B Archeologie en Kunst van het oude Nabije Oosten: Voor-Azië;

FoSA3B Archeologie en Kunst van het oude Nabije Oosten: Egypte;

FoSA0A Inleiding tot de studie van het oude Nabije Oosten.

Hier kon het voorkomen dat studenten hun eerste kennismaking met de geschiedenis, de archeologie en materiële cultuur, of de methodologie pas in het tweede jaar kregen, en voor sommige elementen pas in de tweede helft van dat jaar. Deze situatie werd ook in ons zelfevaluatie-rapport als zeer onwenselijk beschreven. De commissie noemt haar 'ontoelaatbaar.' In het herstelplan ziet de situatie er wat deze vakken betreft als volgt uit:

FoSA7A Geschiedenis van het oude Nabije Oosten: wordt een jaarvak in het eerste semester van de eerste fase, met gewijzigde inhoud, en met de voorlopige titel Geschiedenis van Egypte en de Levant. Deze verandering garandeert dat alle studenten zich al in het eerste semester een degelijk historisch kader eigen maken, dat een fundament biedt voor alle latere aangeboden vakken (II.3).

FoSA5B Archeologie en Kunst van het oude Nabije Oosten: Voor-Azië: vervalt.

FoSA3B Archeologie en Kunst van het oude Nabije Oosten: Egypte. Dit wordt een jaarvak dat in het eerste jaar wordt aangeboden met een ten dele aangepaste en verruimde inhoud. Het zal de studenten vertrouwd maken met alle essentiële basisbegrippen op het gebied van de archeologie en materiële cultuur. Op deze manier biedt het vak een basis waarop in alle andere vakken kan worden voortgebouwd. De oude vaknaam impliceert een vakinhoud die zich naast archeologie slechts beperkt tot 'kunst.' Om deze reden zal de benaming van het vak worden omgezet naar *Archeologie en materiële cultuur van Egypte* (II.4), waarin deze ongewenste implicatie ontbreekt. Disciplinair zal ook aandacht bestaan voor algemeen-archeologische (en niet-specifiek Egyptologische) methodologieën

FoSAoA Inleiding tot de studie van het oude Nabije Oosten: Dit methodologische vak krijgt een nieuwe titel en een specifiekere egyptologische inhoud: *Methodologie van het Egyptologisch onderzoek I*. Het wordt structureel in het tweede semester van het eerste jaar geplaatst. Het richt zich op algemeen wetenschappelijke competenties die niet alleen binnen de Egyptologie, maar ook in een beroepsleven daarbuiten inzetbaar zijn. (II.5). Nieuw is bovendien dat op dit eerstejaarsvak in het tweede jaar een nieuw vak (*Methodologie van het Egyptologisch onderzoek II*) volgt.

Het eerstejaarsvak zal gaan over algemene kwesties (het traceren van bronnen en publicaties; citeren; de aard van wetenschappelijk onderzoek; het verschil tussen feiten en meningen; de opbouw van onderzoek; plagiaat), maar ook over de wetenschapsgeschiedenis van de Egyptologie. In de loop van het semester worden taken uitgevoerd; hieraan gekoppeld vinden sinds najaar 2014 specifieke monitoraatsoefeningen plaats. In het tweedejaarsvak *Methodologie II* zal dieper worden ingegaan op de opzet en vorm van een wetenschappelijk onderzoek (het verschil tussen algemene en specifieke vraagstellingen; de methodologische operationalisering van de specifieke vraagstellingen; analyse en synthese; verschillende vormen van rapportage voor verschillende contexten (wetenschappelijk artikel/boek; recensie; mondelinge presentatie; media). Dit gebeurt tijdens werkgroepen waarin bijvoorbeeld verschillende onderzoeken rond een thema worden vergeleken. Aan het eind schrijven de studenten een klein werkstuk, voorbereidend op het Ba-paper in het derde jaar (II.7). Omdat dit vak opbouwt op *Methodologie I*, dat pas in voorjaar 2016 wordt ingevoerd, kan dit vak worden geïmplementeerd in 2016-17. De in dit vak verworven competenties preluderen op wat verwacht wordt in het Bachelorpaper en in het nieuwe vak epigrafie.

De twee taalvakken FoSC2A Koptisch I en FoSC2A Koptisch II⁵ worden structureel in het tweede jaar geplaatst. Zo wordt het mogelijk deze vakken systematisch aan te bieden op een punt in de studie waar de studenten al een behoorlijke kennis van één Egyptische taalfase hebben (het tweede jaar). Bovendien is de fasering zodanig dat, op het moment dat zij kennismaken met het analytische Nieuwegyptisch (semester 4, in het vak FoU14A Analyse van teksten uit het Nieuwe Rijk), ze al met het evenzeer analytische Koptisch vertrouwd zijn. Deze opeenvolging heeft dan ook een duidelijk positief effect op de sequentialiteit binnen de leerlijn filologie in de opleiding (II.8-9).

Deze hervorming leidt ertoe dat in de eerste fase jaarlijks een ruimte van 10 ECTS ontstaat. Vroeger was die ruimte er ook, maar doordat het Koptisch wisselend in het eerste of in het tweede jaar werd gedoceerd, versprong ook dit blok van jaar tot jaar. In de oude structuur vormden deze 10 ECTS de component 'keuzetaal' in het studieprogramma. Eén van die keuzetalen was het Grieks voor studenten die die taal in het Middelbaar onderwijs nog niet hadden aangeleerd. Dat had negatieve consequenties. Voorkennis van Grieks is essentieel voor het met succes kunnen volgen van de minor Oudheid. Doordat de component 'keuzetaal' echter vaak pas in het tweede jaar kon worden gevolgd, kwam het voor dat studenten pas in het tweede jaar hun eerste kennismaking met het Grieks hadden. Daardoor konden zij in de minor Oudheid slechts een beperkte diepgang bereiken. In het nieuwe programma kunnen onze studenten in het eerste jaar Grieks leren en vanaf het tweede jaar participeren in alle taalonderdelen in de minor Oudheid (II.6). Deze aanpassing komt de studeerbaarheid van de opleiding dus sterk ten goede. Overigens hoeven niet alle studenten het inleidende Grieks te kiezen. Wie reeds Grieks kent, of wie de archeologische minor kiest, kan in ons nieuwe programma andere vakken kiezen die een zinvolle aanvulling op de minor bieden. Anders gezegd: een student die voor de minor Oudheid opteert, kan zich ruimer in die richting ontwikkelen dan de minor alleen mogelijk zou maken. Op dezelfde wijze kunnen studenten met minor archeologie additionele vakken kiezen die archeologisch relevant zijn. Wij beschouwen dit als een sterke troef van onze nieuwe opleiding, omdat onze afgestudeerden een veel sterker interdisciplinair profiel zullen hebben dan vroeger mogelijk was. Mogelijk zal dit model er uiteindelijk toe leiden dat de minores Archeologie en Oudheid in omvang worden uitgebreid, maar hierover is nog overleg nodig.

In bijlage II zetten wij de leerlijnen 'taal en filologie,' 'archeologie en cultuur,' 'methodologie,' en 'minores' bijeen.

In het oude studieprogramma was het onderdeel Egyptisch IIb gereserveerd voor twee onderdelen: een klein blok taalverwerving Nieuwegyptisch en een even klein blok hiëratisch (maar uit een andere periode dan waarin het Nieuwegyptisch werd gebruikt). De verworven taalcompetentie in het Nieuwegyptisch was daardoor beperkt. Iets soortgelijks gebeurde in het vak Egyptisch III, waarin Oudegyptisch en hiëratisch uit een andere fase van de

---

Herdoopt in "Koptische bronnen over de overgang van polytheïsme naar vroeg Christendom."

Egyptische geschiedenis bijeen gegroepeerd waren. Deze niet optimale opbouw had zijn rechtvaardiging in het streven om in ieder geval op elementair niveau toch kennis van Oud- en Nieuwegyptisch en hiëratisch mogelijk te maken. De inrichting van het vak epigrafie (waarin ook hiëratische epigrafie wordt opgenomen) staat een veel betere sequentiële structuur toe: de epigrafische technieken worden verplaatst naar het vak epigrafie, in 'Analyse van teksten uit het Nieuwe Rijk' worden zowel hiërogliefische als eenvoudige hiëratische teksten uit die periode behandeld, en hetzelfde gebeurt in Analyse van teksten uit het Oude Rijk (de opvolger van Egyptisch III) met hiërogliefische en hiëratische teksten uit die periode (II.10; II.12).

Bij de onderdelen sequentialiteit en leerlijnen plaatsen wij de nog volgende slotopmerking. Het verschijnsel 'tweejaarlijkse vakken' is in de Vlaamse universitaire context wijd verbreid, en het is niet altijd nadelig. Wanneer deze vakken voortbouwen op wat eerder in de programmering is onderwezen, staat het juist toe, met een beperkte staf een breder scala aan vakken aan te bieden. Het feit dat studentgroepen van licht verschillende anciënniteit bij elkaar zitten en met elkaar samenwerken, kan bovendien leiden tot onderwijsmodellen waarin ze van elkaar kunnen leren. Daar komt nog bij dat onze studentgroepen soms klein zijn, en dan kan het voor de motivatie goed zijn, wanneer ze worden vergroot door studenten uit twee jaren bijeen te groeperen. Wij zijn er daarom geen voorstander van, *alle* tweejaarlijkse vakken af te bouwen. Alleen moet worden voorkomen dat hierdoor de sequentialiteit van de onderwezen stof in het geding komt.

De hierboven beschreven aanpassingen komen naar ons aanvoelen volledig tegemoet aan de terechte bezwaren van de commissie op het gebied van sequentialiteit van opleidingsonderdelen. In de programmering zijn op alle gebieden ook duidelijke leerlijnen aangebracht (bijlage II⁶). In elke jaar bouwt het onderwijs direct voort op wat in het voorafgaande jaar is bereikt. Dit garandeert ook een **logische volgtijdelijkheid** (een ander punt waarop de commissie aanmerkingen had). Nu kan het zijn dat een 'op de tekentafel' perfect lijkend programma in de praktijk toch onverwachte oneffenheden oplevert. Om de logische volgtijdelijkheid in het oog te houden, zal tijdens de looptijd van het herstelplan (en daarna) via regelmatig en gestructureerd overleg binnen de curriculumcommissie (cc), de permanente onderwijscommissie (POC) en de begeleidingscommissie nauwgezet in het oog worden gehouden of dergelijke problemen zich stellen (II.14-16).

De commissie suggereert in de lijst aanbevelingen aan het eind van haar rapport verder, **het leermateriaal in de Ba te actualiseren**. Deze opmerking in de samenvatting van de aanbevelingen van de visitatiecommissie kunnen wij niet herleiden tot een passage in de hoofdtekst van het visitatierapport. Dit is begrijpelijk: zij gaat terug op een passage die in de eerste versie van het visitatierapport werd gemaakt (p. 6, r. 22-42 van dat document). Op die plaats werd verwezen naar enkele concrete OLA's, die

---

⁶ Deze bijlage bevat een voorlopige versie die nog niet geagendeerd is geweest bij de bevoegde commissies.

echter niet tot de track Egyptologie behoren; op grond van de reactie van de opleiding heeft de visitatiecommissie de opmerking bovendien geschrapt: in de *Reactie van de visitatiecommissie Oosterse Studies op de opmerkingen bij het concept rapport Oude Nabije Oosten* wordt hierover gezegd: “Leermateriaal (p. 6 r22-42). Op basis van de door de opleiding aangehaalde argumenten, schrapt de commissie haar tekst.” Blijkbaar is de korte suggestie in de lijst aan het eind van het visitatierapport niet op basis van deze aanpassing geactualiseerd.

Dit neemt niet weg dat voortdurende actualisering van lesmateriaal voor ons een vanzelfsprekendheid is (II.17-22). Zo is dit najaar 2014 de inleidende grammatica Egyptisch volledig herzien en toegespitst op een meer interactieve doceervorm. Wij komen daarmee nu reeds tegemoet aan de suggestie het inleidende taalonderwijs uit te breiden en het onderwijsconcept te actualiseren en te doen evolueren in een meer interactieve richting (II.2; II.17).

Zo komen wij ook reeds ten dele tegemoet aan de opmerking van de commissie: **Herbekijk als opleidingsteam de wijze waarop taalvaardigheid wordt aangeleerd.** Onder het regime van het hersteltraject zullen wij er inderdaad meer werk van maken, als doceerteam de inhoud van de vakken beter op elkaar af te stemmen. Daarmee zijn we, als deel van het hersteltraject, nu al begonnen, maar we zullen het overleg de komende jaren formaliseren en intensiveren (II.23).

Ten aanzien van de aanbeveling om **onderwijsprofessionaliseringsinitiatieven** verplicht te stellen, verwijzen wij naar het pakket aan workshops dat de Faculteit Letteren aanbiedt. Dit pakket bestond reeds langer, maar was slecht bekend. Er is nu een initiatief om die bekendheid te vergroten en de facultaire noden beter in kaart te brengen (i.s.m. met de Dienst Onderwijsprofessionalisering en ondersteuning), om uiteindelijk te komen tot een aanbod dat beter inspeelt op de bestaande noden. Wij zullen waar dit relevant is zeker deelnemen aan deze initiatieven, en dit zowel op het niveau van ZAP als ABAP (II.24).

De commissie suggereert, **meer aandacht te besteden aan ‘actualiteit.’** Waar dat relevant is, besteedt de opleiding echter al lang aandacht aan actuele zaken. Tijdens het Cairosemester wordt uitvoerig ingegaan op de maatschappelijke context waarmee een Egyptoloog in Egypte geconfronteerd wordt. In al ons onderwijs komt het regelmatig ter sprake. Het is wel zo dat ‘actualiteit’ voor een oudheidkundige geen ‘vak’ hoort te zijn, en dat dit aspect daarom niet erg geëxpliciteerd wordt in het studieprogramma (II.25).

Over onze relatie tot de moderne maatschappelijke context is geen reden tot zorg. Sinds 1999 heeft de afdeling Egyptologie als (mede-)organisator of medewerker deelgenomen aan zeer grote, internationale exposities (1999-2001: Gallo-Romeins Museum Tongeren, Palais des Beaux Arts Valenciennes, Allard Pierson Museum Amsterdam; 2009-2010 Museum of Fine Arts Boston; 2012-2013 Staatliche Sammlung Ägyptischer Kunst Berlin; 2014-2015 Palais des Beaux-Arts, Lille). Niet alleen zijn hier honderdduizenden bezoekers op af gekomen, het heeft zeer veel persinteresse opgeleverd. Op dit moment ontwikke-

len wij plannen om in 2015 in Brussel een tentoonstelling te organiseren in samenwerking met de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis en het Museum of Fine Arts in Boston, *maar ook met onze studenten*. De kern van ons onderzoek vindt plaats in Egypte en in het kader van internationale samenwerkingen. Aspecten als conservatie en behoud van cultureel erfgoed spelen daarbij vanzelfsprekend een kardinale rol. In het onderwijs vindt dit zijn neerslag door bijvoorbeeld aansluitend bij specifieke opleidingsonderdelen de door ons georganiseerde tentoonstellingen te bezoeken (waarbij vanzelfsprekend aandacht wordt besteed aan de manier waarop dit soort projecten wordt georganiseerd). In ons archeologisch onderwijs gaan wij in op ons landschaps-archeologisch onderzoek, dat plaatsvindt in een context van interactie met Egyptische boeren en de overheid. Het speelt zeer direct een rol tijdens archeologische veldstages van studenten, iets wat we in de Ma een plaats willen geven (II.27). Heel veel van deze dingen gebeurden reeds in het oude programma, maar ze werden niet duidelijk geëxpliciteerd. Waar relevant zal dit in de toekomst gebeuren in de ECTS-fiches (II.26). De inrichting van het nieuwe vak 'Epigrafie', dat extra muros zal worden gedoceerd, zal de studenten direct in contact brengen met de museale wereld (II.22). Het onderwijs in Cairo ('Cairo-semester) blijft, net als in het verleden, een volledig in het moderne Egypte gesitueerd opleidingsonderdeel van 15 ECTS, waarin de 'actualiteit' een structureel ingebed onderdeel is.

Bovendien is de afdeling zeer actief de resultaten van haar onderzoek in een breed maatschappelijk kader zichtbaar te maken. Wij ontplooiën allerlei initiatieven op het gebied van wetenschapscommunicatie. In het kader van de 'Vlaamse Wetenschapsweek,' organiseren wij al jaren workshops voor middelbare scholieren. Via de vzw Egyptologica Vlaanderen, die opgericht is en gedragen wordt door staf en studenten van onze richting, verspreiden wij resultaten van ons lopend onderzoek in Vlaanderen. Hoewel het hier geen opleidingsonderdelen betreft, betrekken wij de studenten hier wel degelijk bij.

We zijn voornemens, voor de Ma de mogelijkheid van de invoering van stages te onderzoeken. Hierdoor zouden studenten nauwer met het beroepenveld verbonden worden, en dus met de 'actualiteit.' Wegens de logistieke, juridische en verzekeringstechnische aspecten van deze aanpassing zal de invoering hiervan niet vóór 2016-2017 kunnen worden gerealiseerd (II.27).

In de ECTS-fiches die op grond van het herstelprogramma zullen worden herzien, zullen we daarom op dit punt, waar dat relevant is, explicieter zijn. Bovendien zal in het vak *Methodologie van het Egyptologisch onderzoek I* een component worden ingebouwd waarin wordt ingegaan op het intellectueel klimaat waarbinnen de Egyptologie tussen de achttiende eeuw en nu tot stand is gekomen (II.25).

De commissie beveelt aan, **de inrichting van meer seminaries** te overwegen. Dit vormt een speerpunt van ons verbeteringstraject. Daarbij tekenen wij aan dat het ons niet alleen gaat om een omzetting van *ex cathedra* onderwijs in seminaries, maar dat (in de loop van het studieprogramma toenemende) variatie in onderwijsvormen ingebouwd wordt, waarbij het opbouwen van het vermogen tot zelfstandig werken bij de studenten stapsgewijs wordt verhoogd.

In het eerste jaar wordt veel van het onderwijs *ex cathedra* verzorgd, maar het initiële taalonderwijs wordt vanaf najaar 2014 op een meer interactieve manier vormgegeven. Doordat meer doceertijd voor initiële taalverwerving wordt ingezet, kan nu ook dieper worden ingegaan op 'taalcultuur'. De kennisoverdracht op het gebied van teksttypes en literatuur wordt daardoor beter gestructureerd (gestart najaar 2014; II.2). Verder *blijft* alle taalonderwijs de vorm hebben van werkcolleges, in de semesters 4-6 van de Ba en in de Ma onder de titel 'Analyse van teksten uit X, waarin X een historische periode aanduidt (semester 4: met ingang van studiejaar 2016-17; semesters 5 en 6: m.i.v. studiejaar 2017-18). Het onderwijs gaat behalve op het lezen van teksten dus in op inhoudelijke interpretatie. De bedoeling hiervan is, een attitude op te bouwen die taalverwerving niet als doel op zich ziet, maar als een mogelijkheid om toegang te krijgen tot tekstuele informatie over de Egyptische cultuur. Om deze reden wordt tekstlectuur gecombineerd met een beperkt aantal kleine presentaties, waarin de studenten op grond van onderzoek van vakliteratuur een bepaald deelprobleem kritisch bespreken. Dit draagt bij aan een het hele studieprogramma doordringende focus op het vermogen tot het valoriseren van kennis op een wetenschappelijk relevante wijze (II.29).

De twee vakken *Methodologie van het Egyptologisch onderzoek I en II* (start van deze OPO's in resp. 2015-16 en 2016-17) zijn gekoppeld aan taken en worden in werkgroepvorm gedoceerd (II.28). In het tweede en derde jaar worden de vakken *Religie van het oude Egypte* en *Sociale en Culturele Aspecten van het oude Egypte* gekoppeld aan referaten (start in 2016-17 en 2017-18)(II.30). In de MA bestaat reeds het *onderzoekseminarie funeraire cultuur*; het vak *Recent Developments in Egyptian Archaeology* zal ook voor een deel in seminarievorm worden gegeven (dit gebeurt reeds gedeeltelijk in academiejaar 2014-2015; II.32).

Het nieuwe vak Epigrafie (voorlopige titel) zal *extra muros* gedoceerd worden in de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis. Het zal voor een belangrijk deel betrekking hebben op digitale beeldverwerkingstechnieken bij de documentatie van Egyptische objecten en tekstdragers. Hierover zal in de vorm van werkgroepen en presentaties worden gerapporteerd (II.31).

De commissie doet de aanbeveling **meer internationale akkoorden in het kader van studentenuitwisseling** te sluiten. Zij doelde hiermee vooral op de uitdovende studierichtingen Syro-Mesopotamië en Syro-Palestina. Egyptologie heeft in de Ma een bloeiende samenwerking met de Universiteit Leiden inzake het Cairosemester en afspraken over onderwijs met de Université de Liège. De commissie suggereert in het licht van de actuele situatie in het Midden Oosten wel dat naast de overeenkomst inzake het instituut in Cairo ook andere overeenkomsten overwogen zouden moeten worden. In dit licht verwijzen wij naar een recent initiatief om te komen tot een Erasmusuitwisseling met de Johannes-Gutenberg-Universität Mainz (II.33).

De suggestie in het visitatierapport om **abituriënten een realistisch beeld van de opleidingen** te geven, nemen wij graag ter harte. Dat er nu een expliciet als 'Egyptologie' aangeduide opleiding ontstaat, zal onze visibiliteit ten goede komen. We kunnen de nieuwe situatie behalve in aangepaste folders (II.

34; II.36) ook via de sociale media in het licht stellen. In najaar 2013 zijn we reeds begonnen met een zeer actieve Facebookpagina Egyptologie (II.37), en hebben we rond een detail van ons onderzoek een goed bekeken filmpje op Youtube (<http://youtu.be/pHuxLTs3edY>) geplaatst (II.35). Wij merken nu al dat dit een knock-on effect heeft. Via deze kanalen proberen wij allereerst de belangstelling voor onze opleiding te wekken. Door direct in contact te treden met scholen, willen wij dit effect nog versterken (II.38). In dit verband verwijzen wij ook naar onze al eerder genoemde op scholieren gerichte activiteiten in het kader van de Vlaamse Wetenschapsweek.

Overigens merken wij op dat het aantal inschrijvingen voor de opleiding Egyptologie sterk te lijden lijkt te hebben gehad van de politieke ontwikkelingen in Egypte. Het spreekt vanzelf dat dit een facet is waaraan wij niet veel kunnen veranderen.

T.a.v. de aanbeveling van de visitatiecommissie om **structurele maatregelen voor de actualisering van de bibliotheekcollectie** te treffen kan worden opgemerkt dat via de ARTES-constructie, een fusie van de bibliotheek van de Faculteit Letteren en de Centrale Bibliotheek, op relatief korte termijn in een groei in de beschikbare middelen voor de bibliotheekcollecties zal resulteren, en naar wij verwachten ook voor die, die voor Egyptologie relevant zijn (II.40). Overigens is dit een aspect dat niet door de opleiding bepaald wordt.

De **werking van de curriculumcommissie [zal] geïntensiveerd** worden, onder meer in functie van een meer nauwgezette opvolging van de kwaliteit van de opleiding en opleidingsonderdelen (II.41).

De commissie beveelt aan: **Bewaak eigenaarschap over de opleidingsonderdelen van de opleidingen aangeleverd door anderen.** Formeel valt elk opleidingsonderdeel onder de eindverantwoordelijkheid van één POC, ook al wordt dat OPO in verschillende opleidingen geprogrammeerd. De opleiding neemt zich voor om over de inhoud van deze opleidingsonderdelen verder het gesprek aan te gaan met de betrokken POC's.

Met het voorafgaande zijn wij ingegaan op alle door de commissie bekritiseerde punten in de als onvoldoende beoordeelde GKW2. Ook over GKW3 maakt de commissie enkele kritische opmerkingen. Hoewel GKW3 als geheel als voldoende werd beoordeeld, en dit formeel gesproken geen deel uitmaakt van het herstelplan, willen wij hier wel aanstippen dat wij ook deze kritiek ernstig nemen. Het betreft de volgende punten.

De Faculteit Letteren is momenteel bezig met het formuleren van een voor de hele faculteit geldend **toetsbeleid**. Via deze procedure zal tegemoet worden gekomen aan de zorg van de visitatiecommissie op dit gebied.

De commissie adviseert verder: **Bezorg studenten op structurele wijze alle informatie omtrent examinering.** Binnen de cc zullen wij onderzoeken op welke aspecten deze kritiek betrekking heeft, en waar dat gewenst is stappen ondernemen om de informatieverstrekking in de studiegids, in de ECTS-fiches, en tijdens contactmomenten verbeteren.

Tenslotte beveelt de commissie aan, **een netwerk voor alumni en het beroepenveld op te richten**. Wat de alumni betreft, is het zo dat de afdeling Egyptologie al over een dergelijk systeem beschikt (namelijk via de met de afdeling gelieerde organisatie Egyptologica Vlaanderen VZW en via onze Facebook-pagina), al wordt het niet formeel als alumninetwerk aangeduid. Het is een goed idee om dit te verbinden met een informatiesysteem over het beroepenveld waar onze afgestudeerden terecht komen. Overigens: wij weten dit over de meeste studenten wel, maar de kennis is nergens formeel bijeengebracht. Hier kunnen we zeker iets verbeteren.

Op p. 18-19 van haar eindrapport doet de commissie aan alle studierichtingen binnen Taal- en regiostudies de aanbeveling, 'ter voorkoming van parochialiteit' vanaf de Bachelorfase meer onderwijs in het Engels te verzorgen. Hoewel wij het met deze suggestie van harte eens zijn, bestaan hier voorlopig decretale beperkingen. De opleiding engageert zich ertoe meer Engelstalige OPO's in te richten binnen de decretale grenzen (maximaal 18,33% van de opleidings-onderdelen in de Ba, en maximaal 50% van de vakken binnen de MA mogen in een andere taal dan het Nederlands gedoceerd worden).

2.3 Middelen

De opleiding wil het herstelplan tot een goed einde brengen door de inzet van de volgende middelen en faciliteiten:

-De staf wordt uitgebreid door een vacature voor 1 FTE doctorassistent met onderwijstaken, in te vullen tegen 1 oktober 2015. Wanneer de hervisitatie positief is, zal de bijkomende bestaaffing in 1 FTE ZAP worden omgezet.

-De opleiding wil daarnaast een ruimer beroep dan voorheen doen op aanlevering van opleidingsonderdelen uit andere opleidingen (Algemene taalkunde, Aardwetenschappen, Archeologie).

-Wat de bibliotheek betreft, zal de oprichting van de Artesbibliotheek tot extra middelen voor de facultaire collectievorming als geheel leiden, en daardoor ook voor de collectie Egyptologie. Daarnaast zal de opleiding zich inspannen om via de verwerving van onderzoeksmiddelen versterkt tot de collectievorming bij te dragen.

-De opleiding kan voor de opvolging en uitwerking van de verbetermaatregelen op ondersteuning door de facultaire en centrale onderwijsdiensten rekenen.

2.4 Timing van het herstelplan

Om de implementatie van het herstelplan mogelijk te maken, vragen wij een accreditatie met een beperkte geldigheidsduur van drie jaar aan. Deze geldigheidsduur motiveren wij als volgt.

De visitatiecommissie uitte fundamentele kritiek op de sequentialiteit en volgtijdelijkheid van de verschillende componenten van de opleiding, en daarmee tegelijkertijd op de kwaliteit van de uitgezette leerlijnen. In het hierboven uit-

eengezette plan is hieraan tegemoet gekomen. Doordat een serie voorheen cyclische vakken nu een vaste plaats in het eerste resp. tweede jaar hebben, wordt is de sequentialiteit en volgtijdelijkheid van de hele opleiding gewaarborgd. Hierbij aansluitend worden bovendien nieuwe vakken in het tweede en derde jaar ingevoerd. Kenmerkend voor de nieuwe opleiding is een sterke methodologische basis, die vakinhoudelijk via Methodologie I (fase 1) naar methodologie II (fase 2) leidt. In fases 1 en 2 wordt dus een basis verschaft die er vooral in fases 2 en 3 toe leidt dat de studenten via een veelheid aan werkvormen de methodologie kunnen toepassen. In fase 3 krijgt dit zijn beslag vooral tijdens de voorbereiding van het Bachelorpaper en tijdens de uitwerking van de taken verbonden met het nieuwe vak epigrafie. De nieuwe jaarlijkse fasering van het vak Koptisch leidt in fase 2 tot een betere voorbereiding op het onderwijs in het Nieuwegyptisch, en in fase 3 van het onderwijs in het Demotisch en Ptolemaeïsch. Om de effecten van het herziene studieprogramma te kunnen beoordelen, moet de hervisitatie niet voor jaar 3 plaatsvinden.

Hieronder vatten wij de tijdslijn van het herstelproces in chronologische volgorde samen.

Data	Acties
25 september 2013	Lancering Facebookpagina Egyptologie (II.37)
September 2013	Publicatie nieuwe informatiefolder (II.34)
September-december 2014	Uitbreiding FoSA7A Egyptisch I; interactievere doceervorm; herziening cursustekst (II.2; II.17)
4 november 2014	Voorlegging herstelplan aan het Gebu
10 november 2014	Besluit Gebu over indiening herstelplan bij de NVAO
Najaar 2014	Instelling begeleidingscommissie herstelplan ONO
Najaar 2014	Invoering monitoraatsoefening samenhangend met de competenties van het (pas volgend jaar formeel in te richten) vak Methodologie van het Egyptologisch onderzoek I.
Najaar 2014	Bespreking van het totale herstelplan in de cc
Najaar 2014	Voorlegging van het totale herstelplan aan peers
Najaar 2014	Bespreking in cc over omzetting vakken in het Engels
Najaar 2014	Terugkoppeling reacties peers aan begeleidingscommissie en cc
Najaar 2014	Conciipiëring opleidingsfolder Taal- en regio-studies: Egyptologie
December 2014	Bespreking voorstellen voor programmaherzieningen II.3-6 en II.32 bij de POC Taal- en regio-

	studies
2014-2015	Erasmusakkoord met Johannes-Gutenberg-Universität Mainz
Januari 2015	Goedkeuring programmaherziening door Fac. Letteren
1 januari 2015	In werking treding van de ARTES-constructie (II.40)
Begin 2015	Begin onderzoek naar mogelijkheden tot inrichting professionaliserende stages in de Master
Begin 2015	Benadering Middelbare scholen (II.38)
Voorjaar 2015	Aanpassing informatie over het Cairosemester, met specifieke aandacht voor 'actuele' aspecten.
Uiterlijk september 2015	Cc werkt met jaarplanning (II.41)
September 2015	Implementatie programmawijzigingen II.3-6 en II.32
September 2015	Concipiëring nieuw lesmateriaal voor het vak FoSA3B Archeologie en materiële cultuur van Egypte (II.19)
Eventueel september 2015	Concipiëring nieuw lesmateriaal voor het vak FoSA7A Geschiedenis van Egypte en de Levant (II.20)
September 2015	Het STB-team bekijkt eventueel noodzakelijke ad hoc overgangsmaatregelen voor vertraagde studenten ONO: Egyptologie uit de oude opleiding
1 oktober 2015	Eventueel aanpassing onderwijstaal naar het Engels voor een beperkte groep vakken.
1 oktober 2015	Uitbreiding personeel Egyptologie tot 2 VTE
vóór 1 november 2015	Indienen aanvraag naamswijziging opleiding in 'Taal- en regiostudies: Oude Nabije Oosten (Egyptologie)' in 'Taal- en regiostudies: Egyptologie'
Najaar 2015	Bespreking voorstellen voor programmaherzieningen II.7-11 in cc
Najaar 2015	Terugkoppeling van de uitkomsten van deze bespreking naar de begeleidingscommissie
December 2015	Indiening voorstellen voor programmaherziening bij POC Taal- en regiostudies
Januari 2016	Goedkeuring idem door Faculteit Letteren
Januari 2016	Concipiëring nieuw lesmateriaal voor het vak Methodologie I (II.18)
September 2016	Implementatie programmaherzieningen II.7-11

September 2016	Implementatie naamswijziging
September 2016	Het STB-team bekijkt eventueel noodzakelijke ad hoc overgangsmaatregelen voor vertraagde studenten ONO: Egyptologie uit de oude opleiding
Najaar 2016	Bespreking binnen de cc van de in het vorige jaar doorgevoerde programmaherzieningen
Najaar 2016	Bespreking voorstellen voor programmaherzieningen II.12-13 in cc
Najaar 2016	Terugkoppeling van het in de cc besprokene naar de begeleidingscommissie; voorbereiding vervolgstappen.
September 2016	Eventueel verhoging aantal Engelstalige onderdelen in het programma
Najaar 2016	Afronding onderzoek naar haalbaarheid instelling professionaliserende stage in de Master.
December 2016	Indiening voorstellen voor programmaherziening bij POC Taal- en regiostudies, eventueel inclusief professionaliserende stage in Ma.
December 2016	Aanpassing ECTS-fiches voor alle vakken waarvan in 2017-2018 wijzigingen geïmplementeerd worden.
Januari 2017	Goedkeuring idem door Faculteit Letteren
Januari 2017	Concipiëring nieuw lesmateriaal voor het Methodologie II (II.21)
September 2017	Implementatie programmaherzieningen II.12-13.
September 2017	Concipiëring nieuw lesmateriaal voor het vak epigrafie (II.22)
September 2017	Het STB-team bekijkt eventueel noodzakelijke ad hoc overgangsmaatregelen voor vertraagde studenten ONO: Egyptologie uit de oude opleiding
Najaar 2017	Bespreking binnen de cc van de in de vorige jaren doorgevoerde programmaherzieningen

Bijlage I: Timing van het herstelplan

I. Suggesties voor verbetering door de visitatiecommissie	II. Invulling van de gedane suggesties door de uitvoerende instelling	III. Timing	IV. Indicatoren
1. "Realisering van meer synergieën tussen de drie afstudeerrichtingen ONO"	1. Hieraan kan geen invulling worden gegeven Dit aspect is geen voorwerp van het herstelplan aangezien de richtingen Syro-Mesopotamië en Syo-Palestina zullen uitdoven en Egyptologie als enige doorgaat. Wel wordt gestreefd naar nieuwe synergieën met andere opleidingen, blijkend uit o.a. de invoering van het vak Algemene Taalwetenschap I en Topografie en cartografie.	-	Hieraan kan door de uitdoving van twee van de drie opleidingen geen invulling worden gegeven
2. "Zorg voor een sequentiële programma-opbouw" en 3. "Voer op korte termijn programmahervormingen door om leerlijnen in het programma aan te brengen"	2. Uitbreiding FOSB0C Egyptisch I van 3 naar 4 lessen per week, leidend tot ruimere achtergrondkennis over 'taalcultuur' als basis voor alle latere taalonderwijs	Reeds ingevoerd in najaar 2014	Aangepaste ECTS-fiches tonen aan dat sprake is van een sequentiële programmaopbouw cc-verslagen de schriftelijke neerslag van het hervormde programma
	3. Het inleidende vak FOSA7A Geschiedenis van het oude Nabije Oosten (herdoopt in Geschiedenis van Egypte en de Levant) wordt een jaarvak, dat in het eerste semester van de eerste fase wordt aangeboden.	Bespreking in cc en poc najaar 2014 Najaar 2014: consultatie peers Aanvraag programmaherziening voor eind 2014 Implementatie eerste semester 2015/16	Aangepaste ECTS-fiches tonen aan dat sprake is van een sequentiële programmaopbouw cc-verslagen de schriftelijke neerslag van het hervormde programma
	4. Het inleidende vak FOSA3B Archeologie en Kunst van het oude Nabije Oosten: Egypte (omgedoopt in Archeologie en materiële cultuur van Egypte) wordt een jaarvak, dat in het eerste jaar wordt aangeboden.	Bespreking in cc en poc najaar 2014 Najaar 2014: consultatie peers Aanvraag programmaherziening voor eind 2014 Implementatie eerste semester 2015/16	Aangepaste ECTS-fiches tonen aan dat sprake is van een sequentiële programmaopbouw cc-verslagen de schriftelijke neerslag van het hervormde programma
	5. Het inleidende methodologische vak FOSA0A Inleiding tot de studie van het oude Nabije Oosten	Bespreking in cc en poc najaar 2014 Najaar 2014: consultatie peers	Aangepaste ECTS-fiches tonen aan dat sprake is van een sequentiële programmaopbouw cc-verslagen

	(herdoopt in Methodologie van het Egyptologisch onderzoek I) wordt een jaarvak, dat ieder jaar in het tweede semester van de eerste fase wordt aangeboden. Het bereidt voor op het nieuwe vak in Methodologie van het Egyptologisch onderzoek II in het tweede jaar.	Aanvraag programmaherziening voor eind 2014. Implementatie tweede semester 2015/2016. In samenhang met de competenties waarop dit vak zich richt, worden vanaf najaar 2014 door het monitoraat schrijfoefeningen ingericht.	de schriftelijke neerslag van het hervormde programma
	6. Door de plaatsing van het mogelijke keuzevak Griekse taalkunde I in de eerste fase, kunnen alle studenten (ook die zonder voorkennis van het Grieks) in het eerste studiejaar de voorkennis opbouwen die nodig is om de minor Oudheid te volgen.	Bespreking in cc en poc najaar 2014 Najaar 2014: consultatie peers. aanvraag programmaherziening voor eind 2014 Implementatie 2015/2016	De studenten kunnen zonder belemmeringen de minor van hun keuze kiezen.
	7. Het nieuwe vak in Methodologie van het Egyptologisch onderzoek II wordt ingericht in het tweede semester van het tweede jaar. Het bouwt voort op Methodologie van het Egyptologisch onderzoek I, en bereidt voor op referaten/werkstukjes gerelateerd aan andere vakken in het tweede en derde jaar en in de Master, en op de Ba-paper en de Masterproef.	Bespreking in cc en poc najaar 2014 Najaar 2014: consultatie peers Omdat dit vak voortbouwt op Methodologie I, dat voor het eerst gegeven wordt in 2015-16, is de timing: Aanvraag programmaherziening: najaar 2015 Implementatie tweede semester 2015-2016.	Aangepaste ECTS-fiches tonen aan dat sprake is van een sequentiële programmaopbouw cc-verslagen de schriftelijke neerslag van het hervormde programma
	8. Het tot nu toe tweejaarlijkse taalvak F0SC2A Koptisch I wordt een jaarvak in het eerste semester van het tweede jaar. Daardoor kan bij het onderwijs worden voortgebouwd op reeds aanwezige kennis van een ouder stadium van het Egyptisch (door vakken F0SBOC Inleiding in het Middegyptisch en FOU10A Lectuur van gevarieerde teksten in het Mid-degyptisch). Koptisch lijkt op het Nieuw-egyptisch. Door de aanpassing van	Bespreking in cc en poc najaar 2014 Najaar 2014 consultatie peers Omdat de huidige eerstejaars dit vak al in najaar 2014 volgen, is deze aanpassing in het tweede jaar pas relevant in 2016-17. Aanvraag programmaherziening voor eind 2015 Implementatie eerste semester 2015-16.	Aangepaste ECTS-fiches tonen aan dat sprake is van een sequentiële programmaopbouw cc-verslagen de schriftelijke neerslag van het hervormde programma

	het studieprogramma fungeert FOSC2A tegelijk als voorbereiding voor vak FOU14A Analyse van teksten uit het Nieuwe Rijk, dat aan het Nieuwegyptisch is gewijd.		
	9. Door ook het vak FOSC2A Koptisch II jaarlijks te maken, heeft het blok Koptisch I-II een vaste plaats in het tweede jaar. Doordat in het vak Koptisch II de aandacht vooral uit zal gaan naar teksten over het Christendom tijdens de eindfase van de inheemse Egyptische religie, bereidt dit vak al enigszins voor op de laategyptische cultuur die vanaf het derde jaar in het studieaanbod figureert. Bovendien is goede kennis van het Koptisch essentieel voor het Demotisch, dat eens per 2 jaar in BA3 wordt gedoceerd.	Bespreking in cc en poc najaar 2014 Najaar 2014 consultatie peers Omdat de huidige eerstejaars dit vak al in najaar 2014 volgen, is deze aanpassing in het tweede jaar pas relevant in 2016-17. Aanvraag programmaherziening voor eind 2015 Implementatie tweede semester 2016-17.	Aangepaste ECTS-fiches tonen aan dat sprake is van een sequentiële programmaopbouw cc-verslagen de schriftelijke neerslag van het hervormde programma
	10. Omvorming FOU14A Egyptisch IIb tot FOU14A Analyse van teksten uit het Nieuwe Rijk. In de oude opzet diende dit vak voor het aanleren van Nieuwegyptisch en tegelijk ook voor het inoefenen van Middel-hiëratisch. In de nieuwe opzet wordt een veel grotere coherentie bereikt door alleen Nieuwegyptische teksten te lezen (in hiërogliefen en hiëratisch). De studenten die dit vak gevolgd hebben, beheersen op een veel hoger niveau het Nieuwegyptisch en zijn daardoor veel beter voorbereid op het onder wijs in de derde studiefase (Ptolemaeïsch en vooral Demotisch).	Bespreking in cc en poc najaar 2014 Najaar 2014 consultatie peers Aanvraag programmaherziening voor eind 2015 Implementatie tweede semester 2016-17.	Aangepaste ECTS-fiches tonen aan dat sprake is van een sequentiële programmaopbouw cc-verslagen de schriftelijke neerslag van het hervormde programma
	11. De vakken FOSC6B Sociale en economische aspecten van Egypte en FOSC8A Religie van het oude	Bespreking in cc en poc najaar 2014 Najaar 2014 consultatie peers	Aangepaste ECTS-fiches tonen aan dat sprake is van een sequentiële programmaopbouw cc-verslagen

	Egypte worden deels in de vorm van seminaries gedoopt, zodat de studenten onderzoeksvaardigheden uit Methodologie I en II kunnen leren toepassen.	Omdat de huidige eerstejaars dit vak al in najaar 2014 volgen, is deze aanpassing in het tweede jaar pas relevant in 2016-17. Aanvraag programmaherziening voor eind 2015 Implementatie eerste semester 2015-16.	de schriftelijke neerslag van het hervormde programma
	12. FOSCOA Egyptisch III (BA3) combineerde in de oude opzet twee niet direct samenhangende taalvakken (Oudegyptisch en nieuw hiëratisch). Het wordt gereduceerd en samenhangender gemaakt in het nieuwe vak FOSCOA Analyse van teksten uit het Oude Rijk (6 ECTS), waarin Oudegyptische en oudhiëratische teksten worden gelezen.	Bespreking in cc en poc najaar 2014 Consultatie peers najaar 2014 Aanvraag programmaherziening voor eind 2016 Implementatie eerste semester 2017-18.	Aangepaste ECTS-fiches tonen aan dat sprake is van een sequentiële programmaopbouw cc-verslagen de schriftelijke neerslag van het hervormde programma
	13. De uit het vak FOSCOA Egyptisch III gelichte ruimte (zie II.12) wordt ingezet voor de inrichting van een nieuw BA3-vak epigrafie, gericht op praktische competenties in (vaak digitale) documentatie van teksten en tekstdragers. Aan het eind van het taalverwervingsproces in BA1-3 wordt hier nu een innoverende methodologische component tekstpresentatie en –documentatie ingevoerd.	Bespreking in cc najaar 2014 Consultatie peers najaar 2014 Aanvraag programmaherziening voor eind 2016 Implementatie eerste semester 2017-2018	Aangepaste ECTS-fiches tonen aan dat sprake is van een sequentiële programmaopbouw cc-verslagen de schriftelijke neerslag van het hervormde programma
3. "Garandeer een logische volgtijdelijkheid."	14. Opstelling van een logisch opeenvolgend studietraject voor BA1-3 en MA.	Bespreking in cc en poc najaar 2014 Consultatie peers najaar 2014	In de ordening van de OPO's in het studie-programma bestaan geen hinderlijke overlappingsen. In de ordening van de OPO's in het studieprogramma wordt geen basiskennis bekend verondersteld die niet in eerdere OPO's is opgebouwd.
	15. Regelmatig overleg binnen de cc over de opzet en (later) de reële uitwerking van de studie-aanpassingen vanuit het perspectief	cc-bijeenkomst gedurende de hele herstelperiode, beginnend in najaar 2014	Verlagen cc-vergadering

	van logische volgtijdelijkheid.		
	16. regelmatige terugkoppeling van het in de cc besproken naar de poc, en de begeleidingscommissie.	Poc-vergaderingen in de loop van de herstelperiode; bijeenkomsten van de begeleidingscommissie gedurende de herstelperiode	Verslagen poc en bijeenkomsten herstelperiode.
4. "Actualiseer leermateriaal"	17. de cursus Inleiding in het Middegyptisch wordt volledig herzien.	Najaar 2014	Cursus is beschikbaar op Toledo.
	18. Concipiëring van een cursus voor FOSA0A Methodologie I.	Voorjaar 2015	Cursus wordt beschikbaar gesteld op Toledo of in een andere vorm
	19. Concipiëring van een nieuwe cursus voor FOSA3B Archeologie en materiële cultuur van Egypte	Najaar 2015	Lesmateriaal en –informatie wordt beschikbaar gesteld op Toledo
	20. FOSA7A Geschiedenis van Egypte en de Levant: nog niet duidelijk is of deze cursus vervangen zal worden, omdat nog geen zekerheid bestaat over de vraag hoe dit vak in de toekomst gedoceerd zal worden.	Eventueel najaar 2016	Lesmateriaal en –informatie wordt beschikbaar gesteld op Toledo of in een andere vorm.
	21. Methodologie van het Egyptologisch onderzoek II.	Voorjaar 2017	Lesmateriaal en –informatie wordt beschikbaar gesteld op Toledo of in een andere vorm.
	22. Epigrafie. Dit vak zal een duidelijke component digital humanities bevatten.	Voorjaar 2018	ECTS-fiche van het OPO
5. "Herbekijk als opleidingsteam de wijze waarop taalvaardigheid wordt aangeleerd."	23. Regelmatig overleg binnen de cc over de opzet en (later) de reële uitwerking van de studie-aanpassingen vanuit het perspectief van taalverwerving.	cc-bijeenkomst gedurende de hele herstelperiode, beginnend in najaar 2014	cc-verslagen.
6. "Verplicht onderwijsprofessionaliserings-initiatieven en schenk hierbij aandacht aan de aan taal gerelateerde opleidingsonderdelen."	24. Dit punt had vooral betrekking op de uitdovende studierichtingen. De staf Egyptologie zal echter zeker participeren in Facultaire initiatieven op dit punt.	Vanaf najaar 2014	Bewijsstukken over gevolgde onderwijs-initiatieven. Aanpassingen van lesmateriaal en onderwijsmethodes.
7. "Schenk meer aandacht aan 'actualiteit'"	25. Inrichting van een component 'wetenschapsgeschiedenis' in de vakken Methodologie I en II zal leiden tot verankering van de opleiding in de bredere	Najaar 2015, najaar 2016	Lesmateriaal van de vakken Methodologie I en II

	ontwikkeling van de menswetenschappen in het algemeen en van de Europese geschiedenis van de laatste twee eeuwen.		
	26. Waar relevant, duidelijker explicitering van het aspect 'actualiteit' in het onderwijs in informatiefolders en beschrijvingen van het studieprogramma.	Najaar 2014 (folder) Najaar 2015 (informatie over het Cairosemester)	Informatiefolders en programmabeschrijving
	27. Onderzoek van de mogelijkheid tot inrichting van een professionaliserende stage in de Master.	Najaar 2016	Invoering stagemogelijkheid in studieprogramma.
8. "Overweeg een versterking van het aanbod aan seminars."	28. Invoering van de vakken methodologie I en II ter verhoging van de methodologische competenties van studenten, preluderend op de inrichting van meer seminars en 'seminarie-achtig' onderwijs.	Implementatie Najaar 2015 Implementatie Najaar 2016	ECTS-fiche Verslagen cc Schriftelijke neerslag herstelproces Realisering van deze nieuwe vakken. Inzage in lesmateriaal
	29. Invoering van taalvakken die in de naamgeving aangeven dat teksten uit een bepaalde periode geanalyseerd worden. Dit betekent dat deze vakken ten dele de vorm van een seminarie zullen aannemen.	Implementatie Najaar 2016, 2017	Aanpassing omschrijving taalvakken: in de de omschrijving van de component 'permanente evaluatie' van deze vakken zal sterker worden ingegaan op de manier waarop het seminarie-aspect in deze vakken wordt gerealiseerd.
	30. De vakken F0SC9A Sociale en economische aspecten van Egypte en F0SC8A Religie van Egypte zullen voor een aanzienlijk deel de vorm van een seminarie aannemen.	Implementatie voorjaar 2016, voorjaar 2017	Referaten studenten
	31. Het nieuwe vak Epigrafie zal extra muros worden gedoceerd in de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis. Het zal voor een aanzienlijk deel betrekking hebben op de toepassing van digitale beeldverwerkingstechnieken bij de	Implementatie voorjaar 2016	Werkstukken

	documentatie van Egyptische objecten en tekstdragers. Hierover zal in de vorm van werkgroepen en presentaties worden gerapporteerd		
	32. Het Mastervak Recent Developments in Egyptian Archaeology wordt deels omgevormd tot een seminarie	Najaar 2014	Presentaties studenten
9. "Sluit meer internationale akkoorden in het kader van de studentenuitwisseling."	33. Ontwikkeling Erasmusakkoorden. Afsluiting van een Erasmusakkoord met de Universiteit van Mainz is in een voorbereidend stadium	Vorbereiding: najaar 2014 Implementatie: najaar 2015	Afgesloten Erasmusakkoorden
10. "Geef abiturienten een realistisch beeld van de opleidingen."	34. Nieuwe informatiefolder ONO	Uitgebracht september 2013	Informatiefolder KU Leuven Talen 2014-2015.
	35. Promo-film "Leuvense Egyptologen ontmaskeren prof"	Uitgebracht zomer 2014	http://www.youtube.com/watch?v=pHuxLTs3edY&feature=youtu.be
	36. Nieuwe informatiefolder Egyptologie	Publicatie voorjaar 2015	Informatiefolder
	37. Facebookpagina Egyptologie	Functioneert sinds 25 september 2013	Facebook
	38. Direct benaderen van middelbare scholen	Intentie: voorjaar 2015	Reacties van scholen en scholieren
11. "Verhoog de kwantiteit van het personeel."	39. Beschikbaarstelling van een extra personeelsplaats Egyptologie in het kader van het herstelplan door de Faculteit Letteren	1 oktober 2015	Aanstelling personeel
12. "Voorzie structurele maatregelen voor de actualisering van de bibliotheekcollectie."	40. Lancering van de ARTES-constructie	1 januari 2015	Verhoging budget (omvang nog af te wachten)
13. "Intensiveer de werking van de cc."	41. Het invoeren van het werken met een jaarplanning voor de cc's	Implementatie uiterlijk najaar 2015	Notulen cc.

Bijlage II

LEERLIJNEN

BAC	methodologische vakken	sp	cultuurvakken	sp	archeologie	sp	talen	sp	Minor
	Methodologie van het Egyptologisch onderzoek I	4	Geschiedenis van Egypte en de Levant	4	Archeologie en materiële cultuur van Egypte	6	Egyptisch Ia: Inleiding in het Middegyptisch	8	16
	Inl. tot de wijsbegeerte	4					Egyptisch Ib: lectuur van gevarieerde teksten in het Middegyptisch	8	
	Informatiekunde	4							
	Algemene taalwetenschap I	6							
	Methodologie v/h Egyptologisch onderzoek II	4	Soc. & econ. aspecten v.h. Oude Egypte	4	Archeologie v. Egypte A	4	Egyptisch IIa: Middegyptische tekstlectuur	6	10
	Inleiding antropologie	4	Keuzevak (samenwerking VUf)	4			Egyptisch IIb: Analyse van teksten uit het Nieuwe Rijk	6	
	Inl. tot het historisch onderzoek	4					Koptisch I: Inleiding in het Sahidische dialect	6	
	Statistiek vr humane wetenschappen	4					Vroegechristelijke teksten	4	
	Epigrafie	6	Religie van het Oude Egypte	4	Archeologie v. Egypte B	6	Egyptisch III: Analyse van teksten uit het Oude Rijk	6	8
	Topografie en cartografie	4					Egyptisch IV: Ptol. Teksten/demotisch	8	
	RZL	3							
	totaal sp	47		16		16		52	34
					Keuzeruimte (6sp)				165
					BAPA (9sp)				6
									9
									totaal 180

MA	methodologische vakken	sp	cultuurvakken	sp	archeologie	sp	talen	sp
			Onderzoekseminarie funeraire cultuur	6	Recent developments in Egyptian Archaeology	6	Seminarie I&II: Egyptische teksten: Ptolemaïsche teksten/Demotisch	6
	totaal sp			6		6		6
			keuzevakken (6sp)					18
			Kaïrosemester of keuzevakken (15sp)					6
			Masterproef (18sp)					15
			Ondersteuning Masterproef (3sp)					18
								3
								totaal 60

